

Riscos i oportunitats per al turisme

Text > ROSA MARIA FRAGUELL SANSBELLÓ, geògrafa del Departament de Geografia de la Universitat de Girona

El turisme és especialment sensible al clima i, més que al clima, al temps meteorològic. En aquest sentit, cal tenir en compte que la major part de les activitats recreatives en el destí turístic es practiquen a l'aire lliure. Per aquesta raó, per a la demanda turística és molt important que faci bon temps mentre es viatja, és a dir, que faci sol i no plougui.

A les comarques gironines hi ha dos segments de turisme que són més fràgils que altres respecte al canvi climàtic: el turisme de sol i platja i el turisme de neu. El primer segment, el de sol i platja, per arribar a ser competitiu, necessita garantir la qualitat de dos recursos bàsics: el clima i la platja.

En l'observació de les preferències atmosfèriques manifestades pels turistes per a la pràctica del turisme de sol i platja, i el comportament d'aquests en el litoral gironí, s'evidencien llindars de tolerància notables. Així, es considera

que les temperatures òptimes per garantir una estada confortable a la platja oscil·len entre els 28,8 i els 31 °C. En les dades recollides en diferents estacions meteorològiques empordaneses s'aprecia l'existència en l'actualitat d'un nombre considerable de dies amb una temperatura mitjana de les màximes igual o superior al llindar dels 28,8 °C, fins i tot es preveu un augment del nombre de dies òptims. Per determinar la possible pèrdua de confort climàtic per un excés de calor, es parteix de la temperatura màxima diària del llindar de 33 °C. En aquest cas i respecte a les mateixes estacions, els resultats assenyalen que en l'actualitat, i també en el futur, no s'aprecia la concurrència de dies amb una temperatura mitjana de les màximes igual o superior a aquest valor. En qualsevol cas, les dades recollides i els estudis de prospecció futura demostren que el litoral gironí continuarà sent atractiu en les preferències climà-

tiques de la demanda turística, fins i tot es preveu un augment del nombre de dies òptims per fer ús de la platja, cosa que permetrà allargar la temporada turística. Malgrat tot, els mitjans de comunicació, des de fa temps, i sobretot arran de l'onada de calor ocorreguda l'estiu d'aquest darrer any, inclouen les comarques gironines dins del conjunt dels destins turístics amb un futur crític i de pèrdua de competitivitat enfront de l'aparició de noves destinacions, com poden ser Galícia o la Gran Bretanya, que a llarg termini poden convertir-se en zones d'estiuveig i fer perdre quota de mercat a la Costa Brava.

Pel que fa a la disponibilitat de platges, la Costa Brava en aquest cas sí que pateix, des del darrer quart del segle passat, els efectes del canvi climàtic, que es manifesta en la regressió de la superfície d'aquelles platges més obertes i exposades als temporals de mar. Una de les causes principals del caràcter erosiu de les platges és la pujada del nivell del mar. Una altra és la falta d'aportació de sediments per part dels cursos fluvials. La platja de s'Abanell, a la desembocadura de la Tordera, és una de les més regressives del litoral gironí, i ha obligat a desplaçar la instal·lació dels càmpings que limiten amb la platja cap a l'interior, per evitar ser inundats quan hi ha temporals de mar, per cert cada cop més freqüents i amb onades més altes i amb més energia. Una altra de les platges representatives del procés erosiu és la de Griells, a l'Estartit, on literalment la platja és inexistent i l'onatge arriba a les primeres cases de la urbanització del mateix nom i, al contrari, les sorres s'han acumulat a tocar el port

>> *Platja de Griells (l'Estartit)*. (Font: ARXIU D'IMATGES PTCBG, ESTHER TORRENT).

>> Port de Roses i platja de la Punta (Roses). Autores: Maria Geli i Pilar Planagumà. (Font: Arxiu d'Imatges PTCBG)

de l'Estartit. Un darrer exemple significatiu el representa la platja de la Punta a Roses, ubicada aigües avall del port de Roses. Malgrat la regeneració artificial que es realitza cada any, la platja continua perdent sorra. Tradicionalment, i per solucionar aquest problema, a les platges de la Costa Brava s'ha optat per construir espigons transversals o paral·lels a la costa, però resulten ineficients i generen un important impacte ecològic i estètic. Per això, a la platja de la Punta de Roses es planteja com a alternativa la construcció d'un espigó trencaonades submergit. En definitiva, les platges deixen de fer no només la seva funció recreativa, fet que posa en perill la sostenibilitat del turisme, sinó també la de protecció de les zones urbanitzades a primera línia de mar.

Menys nevades

El segment del turisme de neu també és extremadament dependent de la climatologia i molt vulnerable a qualsevol canvi. Es preveu que la zona pirinenca serà la més afectada per l'augment de les temperatures i per un descens de la precipitació en forma de neu. Això significa que hi haurà menys neu en els dominis esquiables, aquesta serà de menor qualitat i la temporada serà més curta, la qual cosa afectarà especialment les estacions situades a cotes més baixes i orientades al sud. Aquests efectes ja es noten a l'actualitat, i en conseqüència la venda de forfets a les estacions catalanes presenta fluctuacions importants, que sovint les fan inviables econòmicament. La temporada 2017/2018 ha estat especialment bona per la quantitat de neu acumulada. La Molina i Masella han batut rècords històrics (Masella ha venut mig milió de forfets). Però en

canvi no ha beneficiat les estacions de Vall de Núria i Vallter 2000, que han venut menys forfets que les temporades anteriors ja que el vent i el mal temps han dificultat l'accés a les pistes.

Cada any a l'inici de la temporada hi ha la incertesa de què passarà, si hi haurà prou gruix de neu, si serà de bona qualitat i si les estacions podran romanre prou dies obertes. Una estació d'esquí, perquè sigui rendible, necessita un mínim de 30 cm de neu pols durant un mínim de 100 dies l'any (que equival a dir que a la regió pirinenca necessita obrir a primers de desembre i tancar a mitjans d'abril).

Les comarques gironines són pioneres a Catalunya i l'Estat espanyol en l'obertura de dominis esquiables, la Molina va rebre els primers esquiadors l'any 1908 i ja ha celebrat els setanta-cinc anys com a estació d'esquí. De les quatre estacions obertes, la més viable

és Masella, l'estació de Catalunya que té més dies obert (gairebé 150 dies de mitjana en les darreres deu temporades), però també la que té menys dies de neu pols (no arriba a la meitat dels dies). Al contrari, la Molina és l'estació catalana amb els gruixos de neu acumulada més baixos (poc més de 41 cm de mitjana en les darreres deu temporades). Alhora, les estacions de Vall de Núria i Vallter 2000 algunes temporades no assoleixen el gruix mínim dels 30 cm de neu i deixen de ser viables. La manca de neu porta aquestes estacions a una situació de vulnerabilitat en un futur de canvi climàtic.

Com a mesura d'adaptació al canvi climàtic, les estacions catalanes opten per la fabricació de neu artificial. La Molina va ser la primera estació espanyola en instal·lar un canó de neu artificial l'any 1985. Però la tendència en la reducció del nombre de dies amb temperatures òptimes per a la producció de neu fa totalment inviable invertir-hi. Així que la millor alternativa per a les estacions d'esquí és reconvertir-se en estacions de muntanya, donant valor als recursos naturals més enllà del recurs de la neu, cada cop més escàs.

Les tendències futures de canvi climàtic a les comarques gironines recomanen que el sector turístic emprengui mesures per potenciar productes no tan dependents de la climatologia, que permetin una ampliació del calendari turístic i una expansió en l'espai receptor. Així s'evita la pressió sobre uns recursos cada cop més fràgils, com són la platja i la neu.

>> Estació d'esquí Masella (Alp). (Font: ARXIU D'IMATGES PTCBG. MARIA GELI I PILAR PLANAGUMÀ.)